

23 Mei 1953

2e Jaargang Nr. 9.

RUMOER IN VOORBURG.

In Voorburg bestaat een plaatselijk, eenmaal per week verschijnend nieuwsblad, de Voorburgsche Courant.

In Voorburg is ook een gemeenschap van het Humanistisch Verbond - van de oprichting af ondervond deze jonge gemeenschap grote medewerking van de Voorburgsche Courant : de bijeenkomsten werden aangekondigd in de plaatselijke agenda; advertenties werden goed uitgevoerd geplaatst; van alle bijeenkomsten verschenen verslagen - kortom de Voorburgsche Courant beijverde zich om als neutraal blad aan alle geestelijke stromingen, dus ook aan de humanistische, recht te doen wedervaren.

Begin April werd dit anders.

De redactie deelde aan het bestuur van het Verbond mede, dat van hem van R.K. en Prot.christelijke zijde uitdrukkelijk verlangd werd alle publiciteit over het H.V. te staken. Zo niet,

dan zou een R.K. courant naast de Voorburgsche Courant worden opgericht. Voor de Voorburgsche Courant zou dit uit commercieel oogpunt een catastrofe betekenen; het aantal R.K.winkeliers is groot in Voorburg, de advertentie-inkomsten zouden groten-deels verdwijnen.

Op Woensdag 10 Juni a.s.

belegt de Gemeenschap
VOORBURG/RIJSWIJK
van het

HUMANISTISCH VERBOND een

OPENBARE VERGADERING

met als sprekers

Dr. J. P. van Praag

landelijk voorzitter
van het Verbond

en

Prof.Dr. G. Stuiveling

Het is duidelijk dat de redactie hiermee in een dwangpositie werd gebracht - evenzeer is duidelijk dat de R.K.minderheid in Voorburg(daarin gesteund door een aantal Prot.Christ.burgers) via de Voorburgsche Courant een actie is begonnen tegen het humanisme in het algemeen en tegen het Humanistisch Verbond in het bijzonder. De Voorburgsche Courant is onder het juk doorgegaan - er worden geen berichten of verslagen over humanistische

bijeenkomsten opgenomen; ja, zelfs weigert men betaalde advertenties ! De gemeenschap van het Verbond zit thans voor de moeilijkheid van het verzorgen van zijn publiciteit.

Teneinde aan deze zaak, (de Voorburgsche Courant heeft 8.000 abonne's !) waardoor vele Voorburgsche ingezetenen onaangenaam getroffen worden, meerdere bekendheid te geven en vooral om de achtergrond van dit op het plaatselijke platform uitgevochten conflict te doen uitkomen, belegt de gemeenschap op Woensdag 10 Juni een openbare bijeenkomst waar Prof. Dr. G. Stuiveling, hoogleraar te Amsterdam en Dr. J.P. van Praag, de landelijke voorzitter van het Humanistisch Verbond, het woord zullen voeren.

XXXXXX

Inmiddels is deze zaak vanzelfsprekend reeds in de pers gesignaleerd "De Maasbode" van 9 Mei reageerde op de eerste berichten over deze

zaak in het Vrije Volk en Het Parool, waarin gesproken werd over uitgeoefende confessionele druk, o.m. als volgt:

..... Men komt van christelijke zijde op voor zijn goed recht om inzake lectuur (zij het dan dat het slechts een lokaal weekblad betreft) die men in zijn huiselijke kring toelaat bepaalde eisen te stellen; waarbij dan als minimum toch wel mag en moet gelden dat de "neutraliteit" van zo'n uitgave niet -laten we aannemen onbedoeld- als dekmantel wordt gebruikt voor de ondermijning van 't Godsgeloof in het gezin. Wie zich tegen dit laatste te weer stelt neemt een door Christenplicht voorgeschreven houding van zelfverdediging aan, die niemand hem kwalijk kan nemen.

..... Over het algemeen gesproken zijn plaatselijke kranten met haar eigen kring van belangstellenden en beperkt debiet uitstekkende wegbereiders voor de gedachte, dat "neutrale" lectuur toch eigenlijk ongevaarlijk is en zonder de (misschien al niet meer gebruikelijke) "douaneformulieren" de grens van het familieleven mag passeren.

Er komt helaas bij, dat ook in Katholieke kring de maatstaf omteentrent toelaatbaarheid op lectuurgebied veel aan scherpte verloren heeft. Toch kan men veilig zeggen dat gebrek aan omzichtigheid ter zake vaak oorzaak is geweest en nog is van veel verdriet en groot geestelijk nadeel in en buiten de familiekring aangericht. En daarom begroeten wij de Voorburgsche actie als een verheugend teken, dat in deze zeer voorname (en veelal bijna vergeten) gelegenheid het christelijk geweten is gaan spreken.

Het "Vrije Volk" van 13 Mei noemt deze uitingen van een groot landelijk dagblad (als) "De Maasbode" bepaald verbijsterend:

..... Wanneer een Nederlandse krant zich tegen eigen overtuiging in laat bewegen bepaalde berichten niet te publiceren, dan hadden wij ook van de Rooms-Katholieke Maasbode een droevig condeling van het uitoefenen van zulke druk. Daarop reageert "De Maasbode" opnieuw op 18 Mei in z'n rubriek "Maasbo(n)digheden":

..... De zaak (wordt) scheefgetrokken, doordien men niet zonder enige emphase de "eigen overtuiging van de krant" ten tonele voert, al komt die per saldo ook hierop neer dat zij geen andere is dan die der "neutrale" overtuigingloosheid. Over het goed recht der lezers op wie zulke losgelaten om zich, als daarmee hun familiekring wordt bedreigd, te weer te stellen -voor welk "overtuiging" wordt opkwamen- wordt even natuurlijk met geen woord gerept. Over de "rechten van de mens" geeft men gaarne hoog recht wij allereerst kraam te pas komt. Voor de gelovige christen geldt blijkbaar noch tans, dat hij zich eenvoudig heeft neer te leggen bij de "vrijheid" die iedere "neutrale" publiciteitsonderneming bezit om voor hem te bepalen wat hij in zijn huiselijke kring aan lectuur heeft te dulden, al gaat het ook rechtdraads tegen zijn christelijke overtuiging in.

Het "Haags Dagblad" en "Het Vaderland" zijn op 8 en 9 Mei over deze zaak in een polemiek geraakt, omdat het eerste had herinnerd aan het feit dat "Het Vaderland" reeds enige tijd geleden aan de afdeling Den Haag van het Verbond te kennen had gegeven dat het berichten van het Verbond niet meer had gegeven. "Het Vaderland" komt op tegen vermelding van wenste op te nemen met de Voorburgse affaire en drukt in extenso dit feit in verband waarin uiteengezet wordt dat het niet meer plaatsen van verslagen te wijten is aan een teveel aan copy. Zonder dit te betwisten meent het "Haags Dagblad" dat reeds dit feit "vermeldenswaard(is) in een periode, waarin een nogal verbeten strijd te zien is over het toekennen van zekere rechten aan de humanisten op gebieden, die tot dusver uitsluitend door de kerkgenootschappen werden betreden."

uit het Februarinumnummer van het orgaan van de Haagse gemeenschap,

xxxxxxx

In "De Linie" van 9 Mei houdt Pater Dr.G. Mulders S.J. goed der tolerante verhandeling over de "betrekkelijkheid van het nemen op de uitnodigingen van Prof, Duynstede en "De Maasbode", die wij reeds publiceerden.

Van al te grote welwillendheid ten opzichte van het Hum. Verbond kan men Pater Mulders niet verdenken. Hij spreekt van een "geruisloze bezetting van de hoogste posten in ons staatkundig, wetenschappelijk en cultureel leven" en van "openlijke en verbor-gen lading", die ons Verbond voeren zou.

Na een principiële afwijzing van het moderne humanisme, dat "de bewuste bronnen van zijn onbewust Evangelische waarden wil verstoppert", tekent hij twee uitersten in de praktische houding van de Katholieken tegenover de pretenties van het Hum. Verbond. Het is mogelijk zich geheel aan de Waarheid te oriënteren; het is ook mogelijk, de geestelijke vrijheid bovenalles te stellen. Beide tendenzen komen voor. Maar consequent kan men op geen van beide standpunten zijn. Een compromis is onontkoombaar. Pater Mulders eindigt zijn betoog aldus:

"Met zeer bewuste opzet onthouden wij ons derhalve van een concreet voorstel in zake de praktische vragen, die bij subsidie-verlening, aanstelling van humanistische geestelijke verzorgers e.d. aan de orde zijn. Wij menen, dat de eerstgeroepenen en eigenlijk de enige all-round deskundigen de leken in Volksvertegenwoor-diging of regering zijn, mits hun deskundigheid ook insluit een ruime kennis van ons wonderbaar geloof. Zij moeten in grote ernst de besluiten nemen, geleid door het praktisch oordeel omtrent hetgeen men vandaag bereiken kan in het kerstensen van ons volk.

De theologie in haar verschillende takken moet hun advie-zen geven, de keuze zelf doen zij, als leken immers onvervang-bare leden van de ene priesterlijke Kerk. Het betrekkelijke goed der tolerantie mogen zij nooit, krachtens welk zogenaamd demo-cratisch bijgeloof ook, tot zuivere wet of onvermengd geluk ver-heffen, noch menen dat een zogenaamd principiële intolerantie altijd de beste weg zou zijn. Zij mogen overdenken de wondere per-sonlijkheid van Jezus Christus, onze Heer, die met een molen-steen de ergernis aan kleinen gegeven bedreigde, en tevens in goddelijke wijsheid het onkruid, dat er eenmaal stond, liet groeien tot de oogst, omdat hij op beide wijzen de wereld overwint."

In "De Tijd" van 11 April geeft Dr. J.L. Witte S.J. een positief antwoord op de vraag der onkerkelijkheid. Hij herinnert aan Frederik van Eeden's Vrede-mieren, die elkaar zo gezellig konden uitroeien om het bezit van de kop van de eerste Vrede-mier. "Deze parabel", zo gaat hij dan verder, kwam ons in de ge-dachte bij het volgen van de felle strijd rondom het Humanistisch Verbond. Bijzonder fel trok men in de Katholieke pers van leer, soms zakelijk verantwoord, maar soms ook in een scherpte naar inhoud en vorm, die naar onze vaste overtuiging noch blijk gaf van een grondige kennis van zaken, noch van eerbiediging van de eerlijke bedoeling van de tegenstander. Een vaste overtuiging, die wij desgewenst bereid zijn nader te verklaren en te verdedigen.

In elk geval was tot nu toe de verantwoorde als de niet-verantwoorde reactie op het humanisme negatief. Nu verstaan wij het volkomen, dat de Katholieke politici op de concrete eisen van het H.V. hic et nunc concrete en wel negatieve antwoorden meenden te moeten geven. Het geldt hier strijdvrage, die hun door het H.V. zelf ter beantwoording zijn opgedrongen.

Maar we kunnen ons voorstellen dat ook die Katholieke politici, zelf puur negatief antwoordend, toch zouden verlangen, dat de Nederlandse Katholieken nog een heel ander antwoord zou-den geven, een waarachtig positieve reactie op dit "humanis-tisch" appèl.

Misschien is de felle reactie van plotseling gealarmeerde Katholieke Nederlanders heel begrijpelijk, maar ze is er niet

minder eenzijdig om. Gewend elke groep Nederlanders in een bepaald hokje te zien en vooral, helaas, gewend ook de Katholieke Kerk in Nederland te zien als een omheind gebied, zorgvuldig afgesloten van de rest, kunnen vele Katholieke Nederlanders geen begrip opbrengen voor een appèl van het Humanistisch Verbond aan buitenkerkelijken, die niet tot dit genootschap behoren.....

Die bezorgdheid echter om het lot van de geestelijke noodlijdende medemens buiten eigen "genootschap" : is dat niet iets dat ons Katholieken bij uitstek moet aanspreken? Ja, ligt daar eigenlijk niet in het presenteren van een onbetaalde rekening aan de Kerken?.....

Het is inderdaad duidelijk, dat het hoog, hoog tijd wordt, dat de Katholieke Nederlanders met een maandblad voor buitenkerkelijken voor de dag komen. Dit gaat nu geschieden, als op 25 April op initiatief van de St. Willebrord-Vereniging het eerste nummer van "De Vragende Mens" gaat verschijnen.

Het is nog maar een eerste stap - een eerste woord, om het al te lang verwaarloosde "gesprek" met buitenkerkelijken op gang te brengen. Er zal veel meer moeten gebeuren. Naast dit blad voor de meer ontwikkelden wordt gedacht aan een blad voor de buitenkerkelijke arbeider en voor de buitenkerkelijke jeugd. En ook daarmee zijn we er natuurlijk niet. Er zullen gesprekscentra moeten komen en lezingen en voordrachten in buitenkerkelijke kringen. En dit alles niet als een directe bekeringspoging, maar om met volle eerbiediging van de vrije gewetensbeslissing bij deze landgenoten allereerst te versterken hetgeen zij bezitten: hun Godsgeloof en hun morele normen.

Velen onder hen zijn er zich wel van bewust, dat zij eigenlijk leven van de christelijke erfenis, die onze Westerse beschaving hun aanbiedt, en staan mede daarom geenszins onwelwillend tegenover een bescheiden blijvende, vrijheid latende geestelijke service van Katholieke zijde. Velen ook onder hen dragen een cultuur en voeren een levensstijl, waarvan wij Nederlandse Katholieken tot meerdere emancipatie nog heel wat kunnen leren.

Deze activiteit van de St. Willebrord-Vereniging was reeds lang in voorbereiding en is dus gelukkig geen loutere vrucht van anti-humanisme, al zal misschien het begrip er voor in Kath.kringen door de hum. agressie sterk bevorderd worden."

xxxxxxx

DE VRAGENDE MENS:

Verschenen is het eerste nummer van dit blad onder katholieke redactie bestemd voor het "gesprek met buitenkerkelijken". Het dient zich aldus aan:

Onze buitenkerkelijke lezers.

Ofschoon het begrip "buitenkerkelijk" zuiver negatief is, menen wij toch, dat de lezers van dit blad door een positief kenmerk worden verbonden: een openstaan voor geestelijke waarden, ook indien zij worden voorgelegd door schrijvers uit kerkelijke kringen. Zelfs veronderstellen wij, bij velen, niettegenstaande het feit, dat zij buiten de kerk staan, een zekere belangstelling, soms zelfs een zekere sympathie voor het Katholicisme. In ieder geval zijn hun bezwaren niet van die aard, dat zij weigeren van die zijde over levensvragen en geestelijke waarden te worden aangesproken.

Mocht een of ander nummer gevonden worden in de bus van iemand, die niet tot deze groep wenst te behoren, dan bieden wij ons excuus aan en beloven, dat op zijn verzoek iedere toezending en ieder ander contact in de toekomst achterwege zal blijven. Ook bestaat de mogelijkheid, dat iemand niet tot de buitenkerkelijken wil gerekend worden.

Wij menen echter, dat door de wijze, waarop de adressen werden geselecteerd, dit gevaar niet groot is. Wie dit blad doorleest, zal in ieder geval begrijpen, dat het hier niet gaat om een stijlloze propaganda, maar om een vriendschappelijk en vruchtbaar contact.

Op de inhoud komen wij nader terug.

HUMANISTISCH THUISFRONT

In Rijswijk heeft de Gemeenteraad in de vergadering van 11 Mei het verzoek om subsidie van het Humanistisch Thuisfront, bestemd voor een militair tehuis, verworpen.

Op 27 Maart besloot dezelfde raad de katholieke en protestant. militaire tehuizen te subsidiëren.

Thans adviseerde de meerderheid uit het college van B. en W. niet tot het verlenen van deze subsidie over te gaan. Zij herinnert daarbij aan het artikel, dat in 1931 in het Reglement betreffende de Krijgstucht is opgenomen, waarin de volgende zinsnede voorkomt: "Daar de Godsdienst de bron is voor alle geluk, deugd en waren moed, behoort ook in de Krijgsstand een ieder zich tot het hooghouden daarvan en tot een zedige levenswijze te bevlijtigen."

Het Humanistisch Thuisfront nu heeft een instelling, welke zeker niet godsdienstig genoemd kan worden. Reeds in verband daarmee dient het verzoek volgens de meerderheid van het college te worden afgewezen.

Voor deze zitting was een grote publieke belangstelling. Mr. A. van der Wilde (V.V.D.) en Ir. B.A. Kruithof (P.v.d.A.) pleitten voor het verlenen van de subsidie; in Maart was geen enkele restrictie gemaakt ten aanzien van bepaalde levensbeschouwingen, het was niet meer dan billijk dat ook het werk van de humanistische tehuizen zou worden gesubsidieerd.

Drs. M.J.A. Camps (K.V.P.), W. Heukels (C.H.) en C.M. Eygenraam (A.R.) wezen het verzoek om steun af.

Het voorstel werd verworpen met 8 tegen 7 stemmen.

xxxxxx

HUMANISTISCH VERBOND

HET ZOMERPROGRAMMA VAN HET HUMANISTISCH VERBOND.

Er blijkt dit jaar een grote belangstelling te bestaan voor de door het Humanistisch Verbond georganiseerde zomerkampen. De 3 familiekampen, die gehouden zullen worden in het Humanistisch Vacantie-Oord "De Ark" te Nunspeet zijn reeds volgeboekt. Voor het familie-tentenkamp en de kinderkampen te Hattum kunnen nog deelnemers worden ingeschreven.

Tezamen met de Internationale School voor Wijsbegeerte zal het Humanistisch Verbond ook dit jaar een Zomerschool houden van 1 - 8 Augustus.

Als onderwerp is gekozen:

"De betekenis van het Religieus Humanisme".

In vijf inleidingen zal dit onderwerp van verschillende kanten worden belicht.

Het volledige zomerprogramma wordt op aanvraag bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond te Utrecht toegezonden.

Het Humanistisch Conferentie- en Vacantie-Oord "De Ark" te Nunspeet hoopt in Juni a.s. een nieuwe afdeling, het zogenaamde jeugdgeheel, te openen. Een ideale gelegenheid voor groepen schoolieren is hiermee aan de accommodatie van De Ark toegevoegd.

=====